

مقایسه رشد شناختی - حرکتی کودکان در مهد کودکهای شهری و روستایی سمنان در سال ۱۴۰۱

* محمد عموزاده خلیلی (Ph.D.)

چکیده

سابقه و هدف : این پژوهش، بخشی از یک پژوهش بزرگ است که هدف آن بررسی مقایسه‌ای میزان رشد شناختی - حرکتی کودکان شهری و روستایی است که در مهدهای کودک در حال آموزش هستند.

مواد و روش‌ها : در این مطالعه مجموعاً ۹۷ کودک حاضر در مهدهای کودک سمنان شرکت نمودند. نحوه انتخاب مهدها، براساس موافقت مدیران مربوطه جهت انجام مطالعه و یا در دسترس بودن مهدها، بهویژه مهدهای روستایی بوده است. با توجه به شرایط مذکور، سه مهد کودک شهری و پنج مهد کودک روستایی حاضر به همکاری برای انجام این مطالعه شدند. از بین آن‌ها ۵۷ کودک شهری و ۴۰ کودک روستایی که حائز شرایط برای انجام این مطالعه بودند، مورد سنجش قرار گرفتند.

در این مطالعه، ۶ معیار سنجش و ارزیابی برای تعیین تفاوت‌های بین کودکان شهری و روستایی به کار گرفته شد. بعد از جمع آوری داده‌ها در هر آزمون برای تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS از آزمون t-test استفاده شد.

یافته‌ها : در اکثر معیارهای سنجش، تفاوت معنی داری بین کودکان شهری و روستایی وجود نداشت. به طور مشخص در دو معیار سنجش یعنی آزمون تعادل یک سمت بدن (با میانگین ۵/۵ در کودکان روستایی و ۴/۶۳ در کودکان شهری) و آزمون حرکات آسان (با میانگین ۵/۵ در کودکان روستایی و ۴/۳۴ در کودکان شهری)، کودکان روستایی به طور معنی داری از کودکان شهری موقّع‌تر عمل نمودند ($P < 0.05$). در آزمون‌های تعادل، نقاشی آدم، جورچین و فک بکر، بین دو گروه تفاوت معنی داری وجود نداشت که این نتایج می‌تواند دلیل بر کاهش تفاوت بین کودکان شهری و روستایی در آموزش‌های پیش دبستانی باشد.

استنتاج : نتایج حاصله نشانگر موققت بیشتر کودکان شهری در انجام برخی آزمون‌ها بود. کاهش تفاوت بین کودکان شهری و روستایی ایجاب می‌نماید توجه بیشتر به توسعه مراکز دبستانی در روستاهای بازنگری برنامه مهد کودک‌های شهری در جهت فعالیت‌های تحرّک‌آور و استفاده بیشتر از امکانات آموزشی موجود در شهر مبنول گردد.

واژه‌های کلیدی : رشد شناختی، رشد حرکتی، مهدهای کودک، کودکان شهری و روستایی، آموزش پیش از دبستان.

* سمنان - بلوار بسیج - دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده توانبخشی

* استادیار دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده توانبخشی

E تاریخ دریافت: ۸۳/۷/۲۶ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۸۴/۲/۲۸ تاریخ تصویب: ۸۴/۱۰/۱

Email: moh 3_5_ir@yahoo.co.ak

مقدمه

نشان داده‌اند بسیاری از کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه به طور بنیادی به موضوع آموزش پیش‌دبستانی توجه نموده‌اند. ضمن آن که تاکید شده است پیش‌دبستان باید در محیط اجتماعی ادغام شده و موجب تشویق مشارکت گردد(۴).

Amann و Deboard (۲۰۰۲) رشد حرکت و اختلالات حرکتی را در کودکان پیش از دبستان بررسی کرده‌اند(۵) برخی از محققان نیز در مطالعات خود نقش بازی را در تکامل روانی - حرکتی کودک مورد بررسی قرار داده‌اند(۶). خمارلو (۱۳۷۹) نیز نقش عوامل مختلف را در رشد و یادگیری کودک، مورد توجه قرار داده است(۷).

با توجه به این که نتایج مطالعات قبلی در خصوص مقایسه تاثیر آموزش‌های پیش‌دبستانی در شهر و روستا در کشور مادر دست نمی‌باشد و با توجه به تحولات ایجاد شده در برنامه‌های آموزشی مهدها از یک طرف و تغییرات شیوه زندگی خانواده‌ها در سال‌های اخیر، انجام این مطالعه ضروری به نظر می‌رسد.

با در نظر داشتن موارد فوق، هدف از انجام این مطالعه بررسی مقایسه‌ای میزان رشد شناختی - حرکتی کودکان مهد کودک‌های شهری و روستایی بوده است. ضمن آن که شناخت تفاوت‌ها در مراکز پیش‌دبستانی شهر و روستا مورد نظر بوده است.

مواد و روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که در آن مجموعاً ۹۷ کودک حاضر در مهد‌های کودک سمنان شرکت نمودند. نحوه انتخاب مهد‌ها، براساس موافقت مدیران مربوطه جهت انجام مطالعه و نیز در دسترس بودن آن‌ها بویژه مهد‌های روستایی بوده است. با توجه به شرایط مذکور، سه مهد کودک شهری و پنج مهد

از آنجایی که ۶ سال اول زندگی کودک، سال‌هایی حساس هستند، پرورش کامل استعدادهای کودک در این سال‌ها نیاز به محیطی محرك و برانگیزende دارد.

رشد و تکامل کودک به‌طور منظم و مداوم در زمینه و طرح مشخصی صورت می‌گیرد. رشد، قابل مشاهده، ارزشیابی و اندازه‌گیری است و در سیستم اعصاب از طریق علائم فیزیولوژیکی و رفتار جلوه گر می‌شود. آثار و علایمی که در جنبه‌های مختلف رفتار ظاهر می‌شود، شاخص میزان رشد را تشکیل می‌دهد(۱). محققان در مطالعات سال‌های اخیر از شیوه‌های متعدد کمی و کیفی برای ارزیابی میزان رشد حرکتی - روانی کودکان استفاده نموده‌اند. آنچه که در ارزیابی‌ها مورد توجه محققان بوده، استانداردسازی و ایجاد معیار در ارزیابی‌های عادی آن‌ها بوده است در هر حال محققان برای ارزیابی میزان رشد حرکتی - روانی کودکان از آزمون‌های مشابه جورچین و فکر بکر استفاده نموده‌اند(۲) همچنین در برخی مطالعات از قطعات ساده نظریه گوش ماهی، دانه‌ها و چوب(۳)، و نیز از شیوه‌هایی مثل بالا و پایین رفتن از پله‌ها و لی لی کردن، برش با قیچی و نیز عبور دادن نخ از حلقه‌های کوچک و رسم نقطه چین برای ارزیابی کودکان استفاده نموده‌اند(۱-۳). آزمون آدمی گودایناف (Goodenough) کاربرد وسیعی برای ارزیابی سن ذهنی و روانی کودک دارد. این آزمون یک آزمون کمی است و برای کودکان ۳ سال به بالا استفاده می‌شود و زشتی و زیبایی تصویر مطرح نمی‌باشد(۱).

امروزه توسعه خدمات رفاه اجتماعی، فراگیر شده و دامنه برخی از شاخص‌های آن به روستاهای نیز کشیده شده است. از جمله این شاخص‌های فراگیر، آموزش پیش‌دبستانی در روستاهای شهرهای است. مطالعات قبلی

تعادل (او۳) (ایستادن روی تخته تعادل) – on tilt board
وسایل لازم: تخته تعادل

روش کار: تخته تعادل را در مقابل کودک قرار داده و از وی خواسته شد که روی آن بایستد، پس از این کار، از کودک خواسته شد گروهی از حرکات دست را که شامل بالا بردن دستها، جلو بردن دستها، به پهلو بردن دستها بود، انجام دهد. پس از اتمام کار، نمره گذاری بدین صورت انجام گرفت :

نمره ۳ (کودک با ثبات کامل روی تخته ایستاده و حرکات را به راحتی انجام می دهد). نمره ۲ (کودک با ثبات کم تر روی تخته ایستاده و حرکات را با کمک انجام می دهد). نمره ۱ (کودک تنها می تواند خود را روی تخته ثابت نگه دارد و قادر نیست حرکات را انجام دهد). نمره صفر (کودک با کمک آزمونگر خودش را روی تخته نگه می دارد).

هدف : میزان هماهنگی حرکات بزرگ اندامها و میزان حفظ تعادل بدن در فضای.

جورچین (۲) (قراردادن قطعات دایره ای شکل در صفحه جورچین)

وسایل لازم : قطعات مدور جورچین به تعداد ۸ عدد و صفحه جورچین و ساعت ثانیه شمار.

روش کار: ابتدا صفحه جورچین و قطعات مدور را در کنار کودک قرار داده و از وی خواسته شد تا قطعات را در جای خود قرار دهد . حداقل زمان در نظر گرفته برای این آزمون ۳۰ ثانیه بود .

هدف: میزان شناخت اشکال هندسی، میزان هماهنگی عضلات برای انجام حرکات ظریف ، میزان هماهنگی چشم و دست و میزان سرعت عمل دستها.

فکر بکر(۲) (قرار دادن میخ های لاستیکی در

Fine motor and colour test (صفحه مشبک)

وسایل لازم: صفحه مشبک فکر بکر و میخ های پلاستیکی به تعدادی لازم و ساعت ثانیه شمار

کودک روستایی حاضر به همکاری برای انجام این مطالعه شدند. از بین آنها ۵۷ کودک شهری و ۴۰ کودک روستایی که حائز شرایط برای انجام این مطالعه بودند، مورد سنجش قرار گرفتند. از بین کودکان روستایی ۲۰ نفر پسر و ۱۸ نفر دختر بوده اند . در بین کودکان شهری ۳۴ نفر پسر و ۵ نفر دختر بوده اند . میانگین سنی در کودکان شهری ۳/۶۳ سال و در کودکان روستایی ۳/۸۲ سال بود که از جهت سنی، اختلاف معنی داری بین آنها وجود نداشت. زمان آموزش و نوع برنامه های مهد کوک های در شهر و روستا در طول روز و در ماه های مختلف سال یکسان بوده و کلاس های آموزشی نیز با توجه به سن کودکان تعیین می شد.

در این مطالعه، ۶ معیار سنجش و ارزیابی برای تعیین تفاوت های بین کودکان شهری و روستایی به کار گرفته شد. بعد از جمع آوری داده ها و تحلیل آنها با استفاده از نرم افزار SPSS از آزمون t-test استفاده شد. آزمایش کننده ها دو نفر فیزیوتراپیست بودند که قبل از انجام آزمون ها در یک جلسه هماهنگی شرک نموده و همه آزمون ها را در حضور هم انجام دادند. آزمون ها در محل مهد کوک هر کودک انجام شده و در موقع انجام آزمون از مریبی هر کودک نیز استفاده می شد تا همکاری کودک برای انجام آزمون بیشتر شده و تاثیر عوامل جانی نیز کاهش یابد.

آزمون تعادل (۳،۲) (قرار گرفتن روی یک پا)

Balance test – on one leg

وسایل لازم: ساعت ثانیه شمار

روش کار: بر روی زمین کاملاً هموار از کودک خواسته شد تا روی هر پایی که برایش آسان تر است، بایستد و پای مقابله را از زمین بلند نماید . مدت زمانی که کودک پای خود را بالا نگه می داشت، ثبت می شد.

هدف: میزان هماهنگی حرکات بزرگ اندامها و میزان حفظ تعادل یک طرفه و دو طرفه در بدن. آزمون

تحویل داده بودند. بنابراین این گروه سنی از این آزمون حذف شد.

بدین صورت نمره گذاری از نمره ۲۰ به ترتیب زیر انجام گرفت (وجود هر یک از جزئیات زیر در نقاشی متضمن ثبت یک امتیاز برای کودک بود) :

- ۱- سر، ۲- پا (۱ یا ۲ پا). ۳- دست (۱ یا ۲ دست).
- ۴- تن، ۵- ابعاد متناسب تن (طول تن طویل تر از عرض آن باشد). ۶- کشیدن دستها و پاها به هر شکل ، ۷- اتصال دستها و پاها به تن در محل مناسب (با تنساب)
- ۸- گردن . ۹- گوشها . ۱۰- چشمها . ۱۱- جزئیات چشم (ابرو ، مژه و ...) . ۱۲- تناسب ابعاد چشم (طول آن بیشتر از عرض). ۱۳- تناسب سر نسبت به بدن - تناسب بازوها و دستها نسبت به بدن ، ۱۵- رعایت تناسب پاها (طول پاها از طول تن کمتر نباشد و از ۲ برابر آن بیشتر نباشد). ۱۶- بینی . ۱۷- دهان . ۱۸- وجود علامتی از لباس در نقاشی . ۱۹- انگشتان . ۲۰- موی سر .

یافته‌ها

بعد از استخراج اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS نتایج مورد بررسی قرار گرفتند. در اکثر معیارهای سنجش، تفاوت معنی داری بین کودکان شهری و روستایی وجود نداشت. به طور مشخص در دو معیار سنجش یعنی آزمون تعادل یک سمت بدن و آزمون حرکات آسان، کودکان روستایی به طور معنی داری از کودکان شهری مؤثّق تر عمل نمودند. در آزمون های تخته تعادل، نقاشی آدم، جورچین و فکر بکر، بین دو گروه، تفاوت معنی داری وجود نداشت جدول شماره ۱.

نتایج این بررسی نشان می دهد که بین دو گروه کودکان شهری و روستایی در آزمون تعادل در سمت راست، اختلاف معنی داری وجود دارد ($P < \%5$).

روش کار: ابتدا صفحه فکر بکر را در مقابل کودک قرار داده و در یک ردیف ۴ مهره رنگی گذاشته و از کودک خواسته شد باقی ردیفهای صفحه را مانند ردیف نمونه از لحاظ رنگ و ردیف مرتب کند و از کودک خواسته می شد که هر مهره ای را که می تواند در سوراخ قرار دهد. مدت زمان لازم برای این تست ۳۰ ثانیه بود.

حرکات ظریف آسان (۱،۸) (قراردادن نخ در سوراخ حلقه ها) The simple fine motor test وسایل لازم: نخ به طول ۳۰ سانتی متر تعدادی حلقه های پلاستیکی و ساعت ثانیه شمار.

روش کار: ابتدا نخ و تعدادی از حلقه ها را در اختیار کودک قرار داده از وی خواسته شد که نخ را از داخل حلقه ها بگذراند. مهلت انجام فعالیت ۳۰ ثانیه بود که بعد از آن تعداد حلقه هایی که نخ از آنها عبور داده شده بود، محاسبه می شدند.

هدف: ارزیابی حرکات و هماهنگی چشم و دستها و میزان سرعت عمل.

The Modified آدمی گودایناف (۱) Goodenough Test وسایل لازم: کاغذ و مداد رنگی.

روش کار: ابتدا کاغذ نقاشی و مداد را در اختیار کودک گذاشته و از وی خواسته شد که نقاشی یک آدم را با هر دید و تصویری که در ذهن دارد بکشد، در طول زمانی که کودک نقاشی می کشید، هیچ گونه راهنمایی از طرف مربیان و آزمونگر انجام نمی شد. در ارزیابی های اولیه پس از بررسی و تطبیق سنی فعالیت کودکان با استانداردهای موجود، به دو دلیل عمدّه، نحوه نمره گذاری از نمره ۵۱ در آزمون گودایناف به نمره ۲۰ تقلیل پیدا کرد. اولاً این آزمون و شماره گذاری آن برای کودکان ۳ سال به بالا بود و کودکان مورد آزمایش ما از ۲ تا ۵ سال بودند. ثانياً کودکان ۲-۳ سال خطوطی مبهم و خارج از برنامه ارزیابی این مطالعه به ما

یعنی کودکان روستایی در انجام این آزمون به طور معنی داری موفق تر عمل نموده اند (جدول شماره ۲).

جورچین (قراردادن قطعات دایره ای شکل در صفحه Fine motor test (جورچین)

نتایج این بررسی نشان می دهد که بین دو گروه کودکان شهری و روستایی در آزمون جورچین اختلاف معنی داری وجود ندارد . میانگین امتیاز کودکان شهری ۲/۱۴ و میانگین امتیاز کودکان روستایی می باشد . اگر چه اختلاف معنی داری در این قسمت وجود نداشت، در حین انجام آزمون تفاوت هایی بین کودکان شهری و روستایی در هماهنگی و دقت انگشتان کودک وجود داشت و کودکان روستایی بهتر از کودکان شهری حرکات را انجام می دادند و نتایج به دست آمده گویای این مطلب است.

فکر بکر (قرار دادن میخ های لاستیکی در صفحه مشبک) Fine motor and colour test

یافته های این بررسی نشان می دهد که بین دو گروه کودکان شهری و روستایی در آزمون فکر بکر، اختلاف معنی داری وجود ندارد . میانگین امتیاز کودکان شهری ۶/۱۷ و میانگین امتیاز کودکان روستایی ۵/۰۵ می باشد . اگر چه اختلاف معنی داری در این آزمون وجود نداشت، در حین انجام آزمون تفاوت هایی بین کودکان شهری و روستایی وجود داشت. مثلاً "کودکان شهری در انجام آزمون، بیشتر از یک دست خود کمک می گرفتند و کودکان روستایی در انجام آزمون، دقت بیشتری داشتند و در انجام آزمون، هماهنگی انگشتان آنها به مراتب بهتر بود. اگر چه تفاوت میانگین ها معنی دار نیست، تفاوت امتیازات دو میانگین، نشان دهنده عملکرد بهتر کودکان روستایی است. حرکات ظریف آسان (قراردادن نخ در سوراخ حلقه ها The simple fine motor test نتایج این بررسی نشان می دهد که اختلاف معنی داری بین دو گروه

جدول شماره ۱: مقایسه نتایج میانگین امتیازات در آزمون های مختلف در دو گروه کودکان شهری و روستایی سمنان در سال ۱۳۸۱

		نوع آزمون	روستایی	شهری	P	نتیجه
Sig	P < %5	تعادل یک سمت بدن	۱۰/۹۲	۲/۳۴		
Non Sig	P > %5	تخته تعادل	۲/۸۴	۲/۶۸		
Non Sig	P > %5	جورچین	۲/۱۴	۲		
Non Sig	P > %5	مکریکر	۶/۱۷	۵/۰۸		
Sig	P < %5	حرکات ظریف آسان	۵/۰۵	۴/۶۳		
Non Sig	P > %5	نقاشی آدم گودایناف	۷/۸۳	۷/۵۹		

آزمون تعادل (قرار گرفتن روی یک پا) Balance test – on one leg

جدول شماره ۲: مقایسه میانگین و انحراف استاندارد در دو گروه کودکان شهری و روستایی سمنان در آزمون تعادل روی یک پا در سال

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	P Value
کودکان شهری	۵۷	۲/۳۴	۴/۷۸	–
کودکان روستایی	۴۰	۱۰/۹۲	۱۷/۶۷	.۰۰

آزمون تعادل (ایستادن روی تخته تعادل) Balance test – on tilt board
یافته های این پژوهش نشان می دهد که بین دو گروه کودکان شهری و روستایی در آزمون تخته تعادل، اختلاف معنی داری وجود ندارد . میانگین امتیاز کودکان شهری ۲/۶۸ و میانگین امتیاز کودکان روستایی ۲/۸۴ می باشد . اگر چه اختلاف معنی داری در این آزمون وجود نداشت، ولی در حین انجام آزمون، تفاوت هایی بین کودکان شهری و روستایی وجود داشت؛ به طوری که کودکان روستایی در سنین پایین تر نیز حرکات را به سادگی و بانبات بیشتری انجام می دهند.

معنی داری با کودکان شهری نداشتند و با توجه به وجود تسهیلات آموزشی در شهرها انتظار می رفت کودکان شهری موفق تر عمل نمایند. اما نتایج حاصله نشان داد که اگر چه در برخی آزمون‌ها کودکان شهری امتیازات بیشتری را نسبت به کودکان روستایی کسب نمودند، تفاوت‌ها اندک بوده است.

مطالعه حاضر برخی گزارش‌های قبلی را تایید می نماید: از جمله گزارش Deboard and Amann (۲۰۰۲) که پیشنهاد نموده اند قسمت قابل توجهی از یادگیری در کودکان به محیط اطراف آنها بستگی دارد. تجربیاتی که کودک از محیط اطراف کسب می نماید در موقیت آتی او نقش مؤثری دارد (۵).

همچنین این مطالعه گزارش Segal و همکاران (۲۰۰۲) را تایید می نماید که پیشنهاد نموده‌اند: بازی‌ها و فعالیت‌های جسمی نقش مهمی را در زندگی اجتماعی کودک ایفا می نماید. در حین بازی‌ها کودک فرصت آن را دارد که دوستان جدیدی را پیدا کند و امکان آن را می‌باید که احساس تعلق خاطر را به یک گروه اجتماعی بنماید. به نظر می‌رسد که این عوامل به همراه سایر عوامل فرهنگی، اقتصادی و جغرافیایی در موقیت یا عدم موقیت کودکان شهری و روستایی نقش مؤثری داشته باشد (۶).

مطالعه حاضر با بررسی سلیمانی و همکاران (۱۳۷۹) که گزارش نموده اند کودکان مناطق محروم، محرومیت‌های بیشتری را متحمل می‌شوند و نمی‌توانند به رشد مطلوب و مناسب گفتار و زبان و مهارت‌های شناختی دست یابند (۳) منطبق نیست. نتایج حاصل از مطالعه حاضر نشان دهنده آن است که کودکان مناطق شهری آزمون را به طور معنی داری موفق تر از کودکان مناطق محروم روستایی انجام نداده اند.

در آزمون‌های حرکتی اگرچه آزمون تعادل یک طرف بدن و نیز آزمون تخته تعادل در مقایسه رشد

کودکان شهری و روستایی وجود دارد ($P < 0.05$). میانگین

امتیاز کودکان شهری ۴/۶۳ و برای کودکان روستایی ۵/۶۳ می باشد. یعنی کودکان روستایی در انجام این حرکت به طور معنی داری از کودکان شهری موفق تر عمل نموده اند (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۳: مقایسه میانگین و انحراف استاندارد در دو گروه کودکان شهری و روستایی سمنان در آزمون حرکت طریف آسان در سال

گروه	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	P Value
کودکان شهری	۵۷	۴/۶۳	۱/۲۵	-
کودکان روستایی	۴۰	۵/۶۳	۱/۱۸	.

آزمون نقاشی آدمی گودایناف The Goodenough test

یافته‌های این بررسی نشان می‌دهد که بین دو گروه کودکان شهری و روستایی در آزمون نقاشی آدم اختلاف معنی داری وجود ندارد. میانگین امتیاز کودکان شهری ۷/۵۹ و میانگین امتیاز کودکان روستایی ۷/۸۳ می باشد. اگر چه اختلاف معنی داری در این آزمون وجود نداشت، در حین انجام آزمون، تفاوت‌هایی در شناخت اعضای بدن بین کودکان شهری و روستایی وجود داشت.

بحث

نتایج این مطالعه نشان داد کودکان روستایی در آزمون‌های حرکتی، موفق تر از کودکان شهری عمل نمودند، ضمن آن که در آزمون‌های شناختی و روانی مثل: جورچین، فکر بکر و نقاشی آدم اختلاف

نقاشی می‌توان برای پی‌بردن به مفهوم بدن استفاده کرد(۱). کودکانی که دائماً "مورد توجه قرار می‌گیرند و راجع به هر چیزی که در اطرافشان قرار دارد و یا در حال حرکت است، تذکراتی دائمی به آن‌ها داده می‌شود، در آزمون‌های نقاشی موفق‌تر هستند. همچنین با بالا رفتن سن، نقاشی کودک پیچیده‌تر می‌شود(۱).

در برنامه‌های آموزشی مهدهای کودک بر اساس برنامه‌های کشوری، آموزش‌ها به صورت تجربی یا عملی از جمله درباره محیط اطراف و اعضای بدن انسان و ... در شهر، روستا، برای کودکان انجام می‌شود. به نظر می‌رسد این آموزش‌ها در موفقیت کودکان در آزمون نقاشی آدم در شهر و روستا به صورت یکسان مؤثر بوده‌اند. هر چند که عواملی چون مشغله خانواده و شلوغی کلاس‌های مهد کودک و را نباید از نظر دور داشت.

عالی‌پور(۱۳۷۸) گزارش نموده است که رشد و تحول هنگامی صورت می‌گیرد که کودکان با افراد و اشیاء محیط خود تماس و تاثیر متقابل داشته باشند(۴). اکنون به خوبی روشن شده است که رشد و تحول بدنی، ذهنی، اجتماعی و عاطفی با یادگیری مرتبط می‌باشند و پیشرفت در یک زمینه، موجب پیشرفت در زمینه دیگر می‌گردد. از این رو لازم است که در برنامه‌ها رشد و تکامل بدنی، ذهنی، اجتماعی و عاطفی کودک به طور همزمان به صورت کل و پیوسته بهم در نظر گرفته شود (۱۱ و ۱۲) مطالعه حاضر این موضوع را تایید می‌نماید. چون به نظر می‌رسد کودکان روستایی در انجام آزمون‌های مختلف از جمله آزمون‌های حرکتی و نقاشی نسبتاً موفق عمل نموده‌اند. ضمن آن که به نظر می‌رسد توسعه برنامه‌های پیش‌دبستانی در روستاهای نیز مشغله بیش از حد والدین کودکان شهری و تنها بودن برخی کودکان در ساعاتی از روز در خانه و ساختار و ویژگی زندگی شهری باعث شده است تا

تعادل کودکان شهری و روستایی نتایج مشابهی را نشان نداده است (یعنی در آزمون تعادل، یک طرف بدن، اختلاف معنی‌داری بین دو گروه از کودکان شهری و روستایی وجود داشت)، در آزمون تعادل، اختلاف معنی دار نبود. بهر حال اعداد به دست آمده در آزمون تخته تعادل میزان تعادل موفق‌تر کودکان روستایی را نسبت به کودکان شهری نشان داده است. از طرفی نیز در انجام حرکات ظریف آسان که کودک باید نخ را از داخل حلقه‌ها عبور می‌داد، کودکان روستایی به‌طور معنی‌داری نسبت به کودکان شهری موفق‌تر عمل نمودند. نتایج این مطالعه مطالعات قبلی را تایید می‌نماید که نشان داده اند رشد تعادلی و حرکتی نتیجه توسعه حرکات دست‌ها و پاها در کودکان است (۷، ۱۰).

معلوم شده است انجام فعالیت‌ها و بازی‌های تحرک آور که نیاز به حرکات مختلف بزرگ و طریف دارند به میزان قابل توجهی مهارت‌های حرکتی کودک را افزایش می‌دهند(۶). با توجه به ساختار فیزیکی روستاهای زمینه مهارت‌های حرکتی در روستاهای فراهم‌تر از شهر هاست (۸).

علاوه بر آن Hernandez (۲۰۰۱) گزارش داده است که از طریق فعالیت‌ها و تمرین، مهارت‌های حرکتی بزرگ مثل پرتاب کردن: گرفتن، شوت زدن در کودکان تقویت می‌شود. همچنین با تمرین کردن، مهارت‌های حرکتی ظریف مثل گرفتن و رها کردن اجسام با انگشتان، قیچی کردن، رسم کردن تکامل اجسام با انگشتان، قیچی کردن، رسم کردن تکامل می‌یابد (۷) مطالعه حاضر نشان داد علی‌رغم وجود برنامه‌های حرکتی در آموزش‌های کودکان شهری، آنان در برخی مهارت‌های حرکتی به اندازه کودکان روستایی تکامل نیافته‌اند.

در انجام آزمون نقاشی آدم، تفاوت معنی‌داری بین دو گروه شهری و روستایی وجود نداشته است و این در حالی است که استاپرت (۱۳۷۹) اظهار می‌نماید: از

برنامه های مهد کودک های شهری در جهت فعالیت های تحرک آور و نیز بهره گیری بیشتر مهد ها و والدین از استعدادهای اجتماعی در جهت افزایش آگاهی های شناختی کودکان است.

سپاسگزاری

بدین وسیله از بهزیستی سمنان و نیز کارشناسان محترم حوزه کودکان و نوجوانان و سایر کارکنان محترم سازمان که در انجام این مطالعه ما را همراهی کردند، صمیمانه سپاسگزاری می شود. ضمنا از همکاران فیزیوتراپیست آقای مشکانی و خانم یادگاری که در انجام آزمون ها حداکثر تلاش را مبذول داشتند، صمیمانه تشکر می شود.

والدین توجه لازم را به نیازهای آموزشی ، شناختی و حرکتی کودکان ننمایند.

در این مطالعه که از ۶ آزمون برای ارزیابی وضعیت شناختی - حرکتی کودکان شهری و روستایی در شهر سمنان استفاده شد، در چهار معیار سنجش شامل آزمون تخته تعادل ، جورچین ، فکر بکر و نقاشی آدم، بین دو گروه، تفاوت معنی داری مشاهده نشد. نتایج حاصله نشان داد در انجام دو آزمون تعادل یک سمت بدن و حرکات ظریف آسان بین دو گروه کودکان شهری و روستایی تفاوت معنی داری وجود داشته و در انجام این فعالیت ها کودکان روستایی موفق تر از کودکان شهری عمل نمودند. که این موضوع می تواند نشانه توسعه آموزش در روستاهای باشد و نیز نشانگر ضرورت توسعه بیشتر مراکز پیش دبستانی در روستاهای بازنگری

فهرست منابع

5. Debaord, K., and Amann K., Benefits of play in children specific interventions. Disas4 him., 2002; available from: <http://www.ces.ncsu.edu/depts/fes/humandisease4.html>.
6. Dejean, V., Early sensory development, Tomatos *Auditory Spectrum Center*, Maryland, Early.htm. 1998.
7. Hernandez, Y., Recess provides cognitive social and psychomotor opportunities for growth, IDRA Newsletter, *Intercultural Development Research Association*, 2001
8. خمارلو، ت، کتاب کار مری کودک (برنامه کار سالانه مری در مهد کودک و
1. استاپرت م، همه کودکان تیز هوشتند اگر. سوری، س. چاپ چهارم. تهران : نشر دانش ایران. ۱۳۷۹ ص ۱۰۴-۱۴۱.
2. فرسایی، ژ، کار درمانی در تشخیص و درمان معلولیت های جسمی. *پایان نامه تحصیلی کارشناسی*، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران. ۱۳۶۴ ص ۵۴-۶۹.
3. سلیمی اشکوری، ه محمد، ک، بهبودی، ز. گزارشی بر هنجاریابی رشد کودکان تهران از تولد تا چهار سالگی. تهران : انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران. ۱۳۷۹ ص ۲۱-۶۷.
4. عالی پور، معاشره، رشد و تکامل کودکان خردسال (تامین نیازهای اساسی یادگیری). تهران. صندوق کودکان سازمان ملل متحد (يونیسف). ۱۳۷۸ ص ۳-۱۳.

- management: A pilot study of parental perceptions of experiences of children with developmental coordination
 10. Kumar, M., Hikey, S., and Shaw. S., Manual dexterity and successful hearing aid use. *J., Laryng. Otolog.* 2000; 114: 593- 97.
 11. Humphry R., Young children's occupations: explicating the dynamics of developmental process, *The American Journal of Occupational Therapy* 2002; 56(2), 171-179.
- کودکستان) . چاپ نهم . تهران. انتشارات آگاه .۱۳۷۹ ص ۲۳-۵۴.
9. Segal, R., Mandish, A., Polatajko, H. and Cook, J.V., Stigma and its
Journal of Occupational Therapy 2002;
 56(2), 171-179.
12. Deitz, J., Yvonne, S., and White, O., Powered mobility and preschoolers with complex developmental delays, the *American Journal of Occupational therapy*. 56(1), 2002; 86- 90.